

Tanácsok a zöldítés feltételeinek teljesítéséhez

Megjelent a földművelésügyi miniszter **10/2015. (III. 13.) FM rendelete** az éghajlat és környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatokra nyújtandó támogatás igénybevételének szabályairól, valamint a szántóterület, az állandó gyepterület és az állandó kultúrával fedett földterület növénytermesztésre vagy legeltetésre alkalmas állapotban tartásának feltételeiről. Ez a rendelet szabályozza a 2015-től betartandó zöldítés feltételeit.

A március elején, a gazdálkodóknak postázott zöldítés gazdálkodói kézikönyv és a megjelent rendelet számos ponton eltér, a pontos feltételeket a rendelet tartalmazza. Fontos, hogy minden érintett gazdálkodó a rendeletben leírtakat vegye figyelembe.

A zöldítés három feltétele közül (növénytermesztés diverzifikálása, állandó gyepterületek fenntartása, ökológiai jelentőségű területek) az utóbbi okozhatja a legtöbb fejtörést a 15 hektár fölötti szántón gazdálkodóknak, ezért ezzel foglalkozik a cikk részletesebben.

A rendelet felsorolja, hogy pontosan mely földterületek vehetők figyelembe ökológiai jelentőségű területként. Ezek a következők:

- a) parlagon hagyott terület;
- b) terasz;
- c) tájjelem;
- d) vízvédelmi sáv;
- e) agrár-erdészeti terület;
- f) erdőszélek mentén fekvő támogatható sáv;
- g) rövid vágásfordulójú fás szárú energetikai ültetvény;
- h) az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a mezőgazdasági területek erdősítéséhez nyújtandó támogatás igénybevételének részletes szabályairól szóló 88/2007. (VIII. 17.) FVM rendelet és a Nemzeti Vidékfejlesztési Terv alapján az Európai Unió által társfinanszírozott mezőgazdasági területek erdősítéséhez nyújtott támogatás igénybevételének részletes szabályairól szóló 132/2004. (IX. 11.) FVM rendelet, valamint az 1305/2013/EU rendelet alapján erdősített terület (erdősített terület);
- i) ökológiai jelentőségű másodvetés;
- j) nitrogénmegkötő növényekkel bevetett terület.

Mivel a rendeletben szereplő előírások és definíciók szigorúan lehatárolják az elszámolható területeket, ezért a gazdálkodóknak nagyon kell figyelniük arra, hogy pl. fás sávok, táblaszegélyek esetén milyen területeket jelentenek be. Például a minimális szélességet el nem érő, vagy a maximális szélességet meghaladó ökológiai jelentőségű terület esetében az előírtnál keskenyebb, vagy szélesebb területrészek nem vehetők figyelembe. Az egyes ökológiai jelentőségű területeknek önállóan kell megfelelniük a méretkorlátoknak, azok egy másik ökológiai jelentőségű terület részeként nem vehetők figyelembe ökológiai jelentőségű területként.

Lényeges továbbá, hogy **egybenművelt tábla szomszédságában elhelyezkedő földterület ökológiai jelentőségű területként nem vehető figyelembe!** Ebbe könnyen belefuthat bárki, még akkor is, ha egyébként az ökológiai jelentőségű területe megfelel a jogszabályban leírt méreteknak.

Április-májusban, az egységes kérelem benyújtásakor az ökológiai jelentőségű területeket „csak” be kell rajzolni, jelenteni a felületen (ez sem lesz kis munka), de az ellenőrzések később várhatóak, és akkor GPS területmérővel és mérőszalaggal érkeznek az ellenőrök. Már kis mértékű eltérés, vagy a beadáskor annak hitt, de később el nem fogadott ökológiai célterület esetén is jelentős részét, vagy akár a teljes zöldítési támogatását veszélyezteti a gazdálkodó.

A fentiek miatt érdemes mindenkinek biztosra menni és kizárólag olyan ökológiai jelentőségű területeket választani, amelyek egyértelműen teljesíthetők, ellenőrizhetők, amelyek teljes mértékben megfelelnek a rendeletben leírt definícióknak.

Ha ebben a legkisebb bizonytalanság is van, akkor elsősorban az a), i) és j) pontokban szereplő területek jöhetnek szóba (parlagon hagyott terület, ökológiai jelentőségű másodvetés, nitrogénmegkötő növényekkel bevetett terület).

Parlagon hagyott terület

A definíció szerint: adott tárgyévre vonatkozóan az a legalább 0,25 hektár nagyságú szántóterület, amelyen a pihentetési időszakban semmilyen növénykultúrát nem vetnek vagy telepítenek, és nem takarítanak be.

A parlagon hagyott terület akkor minősül ökológiai jelentőségű területnek, ha annak **pihentetési időtartama a 2015. évben legalább március 1-jétől augusztus 31-éig**, az azt követő években legalább a tárgyév január 1-jétől augusztus 31-éig tart. Az öt évnél hosszabb ideig – ökológiai jelentőségű terület céljára – parlagon hagyott területet is szántóterületnek kell tekinteni.

A parlagon hagyott területnek szántón kell elhelyezkednie, a súlyozási tényezője 1, vagyis 1 ha parlag 1 ha ökológiai jelentőségű területnek felel meg, nincs rá maximális szélesség vagy kiterjedés meghatározva.

Nitrogénmegkötő növényekkel bevetett terület

Nitrogénmegkötő növényvel bevetett terület abban az esetben ismerhető el ökológiai jelentőségű területként, ha legalább 0,25 ha nagyságú, a meghatározott fajlistából kerül ki, vetőmagkeverék vetése esetén minden komponensnek a fajlistából kell kikerülnie. Nitrátérzékeny területen megvalósuló nitrogénmegkötő növény vetés esetén, HMKA vagy HMGY vétség esetén, nem vehető figyelembe a terület ökológiai jelentőségű területként.

A nitrogénmegkötő növényfajok esetében a természetési időszak a rendeletben meghatározott ideig tart. Az ökológiai jelentőségű területen vetett nitrogénmegkötő növénykultúrának ezen időszakok teljes tartamában – évelő növények esetében a növénykultúra telepítésének és kiforgatásának évében is – jelen kell lennie a mezőgazdasági termelő földterületén.

A nitrogénmegkötő növényekkel bevetett, ökológiai jelentőségű területként figyelembe vett földterületen – évelő növénykultúra vetése esetén a rendelet hatálybalépését követően vetett földterületen – minősített szaporítóanyagot vagy saját előállítású, minősítési eljárásan átesett és alkalmasnak minősített szaporítóanyagot kell használni a mezei borsó kivételével.

Mezei borsó csak akkor fogadható el nitrogénmegkötő növényvel bevetett ökológiai célterületként, ha megfelel a termeléshez kötött fehérjenövény támogatás kapcsán előírt (9/2015. FM rendelet) hektáronkénti minimális vetőmag felhasználásnak és a gazdálkodó az erről szóló nyilatkozatát július 31-ig elektronikus úton megküldi az MVH-nak.

A nitrogénmegkötő növényvel bevetett területnek szántón kell elhelyezkednie, a súlyozási tényezője 0,7, vagyis 1 ha vetése 0,7 ha ökológiai jelentőségű területnek felel meg, nincs rá maximális szélesség vagy kiterjedés meghatározva.

A nitrogénmegkötő növényfajok listája

Megnevezés	Típus
1. Fehérvirágú somkóró (<i>Melilotus albus</i>)	évelő
2. Szegletes lednek (<i>Lathyrus sativus</i> L.)	egyéves
3. Csicsriborsó (<i>Cicer arietinum</i> L.)	egyéves
4. Tarka koronafürt (<i>Coronilla varia</i> L.)	évelő
5. Keleti kecskeruta (<i>Galega orientalis</i> L.)	évelő
6. Szarvaskerep (<i>Lotus corniculatus</i> L.)	évelő
7. Fehér virágú csillagfürt (<i>Lupinus albus</i> L.)	egyéves
8. Sárga virágú csillagfürt (<i>Lupinus luteus</i> L.)	egyéves
9. Kék virágú csillagfürt (<i>Lupinus angustifolius</i> L.)	egyéves
10. Édes csillagfürt (fehér, sárga vagy kék virágú) (<i>Lupinus alba</i>)	egyéves
11. Lucerna (<i>Medicago sativa</i> L.)	évelő
12. Komlós lucerna (<i>Medicago lupulina</i>)	évelő
13. Sárkerep lucerna (<i>Medicago falcata</i>)	évelő
14. Tarkavirágú vagy homoki lucerna (<i>Medicago x. varia</i>)	évelő
15. Baltacim (<i>Onobrychis viciifolia</i> Scop.)	évelő
16. Takarmányborsó (<i>Pisum sativum</i> L.)	egyéves
17. Bíborhere (<i>Trifolium incarnatum</i> L.)	egyéves
18. Vöröshere (<i>Trifolium pratense</i> L.)	évelő
19. Fehérhere (<i>Trifolium repens</i> L.)	évelő
20. Perzsahere (<i>Trifolium resupinatum</i> L.)	egyéves
21. Alexandriai here (<i>Trifolium alexandrinum</i>)	egyéves
22. Korcshere (<i>Trifolium hybridum</i>)	évelő
23. Görögszéna (<i>Trigonella foenum-graecum</i> L.)	egyéves
24. Lóbab (<i>Vicia faba</i> L.)	egyéves
25. Pannonbükköny (<i>Vicia pannonica</i> Cr.)	egyéves
26. Tavaszi bükköny (<i>Vicia sativa</i> L.)	egyéves
27. Szója (<i>Glycine max</i> L.)	egyéves
28. Szöszös bükköny (<i>Vicia Vilossa</i>)	egyéves
29. Közönséges vagy veteménybab (<i>Phaseolus vulgaris</i> L.)	egyéves
30. Lencse (<i>Lens culinaris</i>)	egyéves
31. Zöldborsó (<i>Pisum sativum</i>)	egyéves
32. Sárgaborsó (<i>Pisum sativum</i>)	egyéves
33. Mezei borsó (<i>Pisum arvense</i>)	egyéves

Ökológiai jelentőségű másodvetés

A definíció szerint az ökológiai jelentőségű másodvetés: a tárgyévre az egységes kérelemben bejelentett első növény betakarítása után és a következő év első növényének vetése előtt, **tárgyév július 1-jétől október 1-éig terjedő időszakban, a rendeletben meghatározott, legalább két fajból vetett növényállomány**, amelyet zöldtrágyának, vagy téli takarónövénynek használnak és a következő évi első növény vetése előtt beforgatnak.

Az ökológiai jelentőségű másodvetés csak abban az esetben fogadható el ökológiai jelentőségű területként, ha legalább 0,25 ha nagyságú, legalább két növényből áll, melyeknek kötelezően a megadott növénylistából kell kikerülniük. **Gazdálkodási napló vezetése** (nem az eddig megszokottat, hanem egy új nyomtatványt rendszeresít a rendelet), **vagy fémzárolt vetőmag, vagy minősített vetőmag alkalmazása kötelező.**

A ökológiai jelentőségű másodvetésnek szántón kell elhelyezkednie, a súlyozási tényezője 0,3, vagyis 1 ha vetése 0,3 ha ökológiai jelentőségű területnek felel meg, nincs rá maximális szélesség vagy kiterjedés meghatározva.

A másodvetés természetesen plusz költséggel és kelése kockázattal jár, de ne felejtjük el az agrotechnikai előnyeit és azt a támogatási nagyságrendet, amit biztosan meg lehet vele „menteni”. A vetés és leforgatás költségei csak az összes szántó 1/6 részén merülnek fel (5% súlyozva 0,3-mal), de ezzel az összes szántóra jutó zöldítési támogatás tartható.

Az ökológiai jelentőségű másodvetésben figyelembe vehető növényfajok listája

1. Lóbab (<i>Vicia faba</i> var. <i>major</i>)
2. Szegletes lednek (<i>Lathyrus sativus</i>)
3. Takarmánybükköny (<i>Vicia sativa</i>)
4. Hajdina (<i>Fagopyrum esculentum</i>)
5. Facélia (<i>Phacelia tanacetifolia</i>)
6. Alexandriai here (<i>Trifolium alexandrinum</i>)
7. Cirok (<i>Sorghum vulgare</i>)
8. Kerti zsázsa (<i>Lepidium sativum</i>)
9. Fehérvirágú csillagfürt (<i>Lupinus albus</i>)
10. Sárga virágú csillagfürt (<i>Lupinus luteus</i> L.)
11. Kék virágú csillagfürt (<i>Lupinus angustifolius</i> L.)
12. Édes csillagfürt (fehér, sárga vagy kék virágú) (<i>Lupinus alba</i>)
13. Somkóró (<i>Melilotus albus</i>)
14. Perzsahere (<i>Trifolium resupinatum</i>)
15. Vöröshere (<i>Trifolium pratense</i> L.)
16. Fehérhere (<i>Trifolium repens</i> L.)
17. Korshere (<i>Trifolium hybridum</i>)
18. Szöszösbükköny (<i>Vicia villosa</i> Roth)
19. Bíborhere (<i>Trifolium incarnatum</i>)
20. Olaszperje (<i>Lolium multiflorum</i>)
21. Olajretek (<i>Raphanus sativus</i> L. var. <i>oleiformis</i> Pers.)
22. Fehérmustár (<i>Sinapis alba</i>)
23. Takarmányrepce (<i>Brassica napus</i>)
24. Zöld rozs (<i>Secale cereale</i>)

Példa a zöldítés biztos teljesítésére

Egy 100 ha szántón árunövényeket (gabonaféléket, olajnövényeket) termeszto gazdálkodónak legalább három különböző növénykultúrát kell termesztenie úgy, hogy a legnagyobb területen termesztt növénykultúra legfeljebb 75 hektár lehet, a két legnagyobb területen termesztt növénykultúra együttesen max. 95 hektár lehet. Ezzel teljesíti a diverzifikációs feltételt.

Az ökológiai célterület teljesítése lehetséges például így:

- 5 hektár parlag, vagy
- 7,2 hektár (némi rátartással legyen inkább 8 hektár) nitrogénmegkötő növény termesztese, vagy
- 16,7 hektár (némi rátartással legyen inkább 17-18 hektár) ökológiai jelentőségű másodvetés (július 1. és október 1. között, legalább két fajtól vetve)
- vagy a fentiek kombinálása: pl. 2 ha parlag és 10 ha ökológiai másodvetés.

Fontos még kiemelni, hogy a növénytermesztes diverzifikálása szempontjából azok a növénykultúrák vehetőek figyelembe, amelyek május 1-jétől szeptember 30-ig terjedő időszakban a leghosszabb ideig vannak jelen az adott területen. **Másodvetés, illetve ökológiai jelentőségű másodvetés is elszámolható diverzifikációként, amennyiben ez a kultúra van jelen leghosszabb ideig az említett időszakon belül az adott területen.**

Vagyis aki a tavaly ősszel elvetett kultúrái miatt úgy gondolta, hogy nem felel meg a diverzifikációs követelmények, annak nem kell az elvetett kultúrák kitarcsázására gondolnia, mivel másodvetéssel még teljesítheti ezt a feltételt.

A cikk a 2015. március 13-án megjelent FM rendeletek alapján készült. Az egységes kérelem benyújtása előtt javasoljuk a hatályos rendeletek alapos áttanulmányozását!

Dr. Weisz Miklós
AGRION Vállalkozásfejlesztő Iroda